

“27” *ноябрь* 2020 у. № *RF 17117575*
“ ” 20 у. №

Ўзбекистон Республикаси
Президенти Администрацияси

Ўзбекистон Республикаси
Ҳисоб палатасига

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 2 мартдаги ПФ-5953-сонли Фармони билан тасдиқланган “2017 - 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини «Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили»да амалга оширишга оид давлат дастури”нинг 195-бандига мувофиқ ижтимоий суғурта тизимини янада такомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳасини ишлаб чиқиш назарда тутилган.

Ушбу топшириқ ижросини таъминлаш мақсадида Молия вазирлиги томонидан Ўзбекистон Республикасининг “Ижтимоий суғурта тўғрисида” Қонуни лойиҳаси ишлаб чиқилиб, ўрнатилган тартибда муҳокамага қўйилди ва манфаатдор вазирлик ва идораларга келишиш учун жўнатилди.

Шу билан бирга, мамлакатимиз учун мукаммал ва кенг қамровли ижтимоий суғурта тизимини шакллантириш учун қўйидаги концептуал масалалар ҳал этишни тақозо этмоқда:

1. Ҳалқаро меҳнат ташкилотининг конвенцияларида белгиланган меъёрларга ҳамда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 284-моддасига мувофиқ мулкчилик шаклидан қатъий назар барча ташкилотлар ходимларига вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақалари ва аёллар учун ҳомиладорлик ва туғиш нафақалари Давлат ижтимоий суғуртаси маблағлари ҳисобидан тўланиши лозим.

Бироқ, республикамызда вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақалари ва аёллар учун ҳомиладорлик ва туғиш нафақалари **бюджет муассасаларда ишловчилар** учун бюджет маблағлари ҳисобидан, бошқа мулкчилик шаклидаги корхона ва ташкилотларда ишловчилар учун эса ўз маблағлари ҳисобидан қопланмоқда.

Қайд этиш жоизки, бундай ҳолат хўжалик ҳисобидаги ташкилотлар раҳбарларида фертил ёшдаги аёлларни ишга қабул қилишда манфаатнинг йўқолишига ва бунинг оқибатида гендер тенгсизликка олиб келмоқда.

2. Давлат томонидан кафолатланган ижтимоий суғурта тўловларини амалга ошириш учун ижтимоий суғурта бўйича тушумларни жамлайдиган ва тўловларни амалга оширадиган жамғармани ташкил этиш.

Кўплаб хорижий мамлакатларда (Россия Федерацияси, Қозоғистон, Қирғизистон, Франция, Латвия ва бошқалар) ижтимоий суғурта тўловлари махсус тузилган ижтимоий суғурта жамғармалари орқали амалга оширилади. Ўзбекистон Республикасида ҳам 2008 йилга қадар Ижтимоий суғурта жамғармаси фаолият юритган.

Маълумот учун: Ҳозирги кунда республикада ижтимоий суғурта тушумлар (ижтимоий солиқ) Пенсия жамғармаси (24,8 фоиз бюджет муассасалардан ва 11,8 фоиз бошқа ташкилотлардан), Бандликка кўмаклашиш жамғармаси (0,1 фоиз) ва Касаба уюшмалари федерацияси (0,1 фоиз) орасида тақсимланади.

3. Ижтимоий суғурта жамғармаси даромадлари манбаи сифатида жисмоний шахслар учун ижтимоий ажратмаларни жорий этиш.

Мулкчилик шаклидан қатъий назар барча турдаги ташкилотларда ишловчи аёлларга биргина ҳомиладорлик ва туғиш нафақаларини тўлаш учун **4 трлн.сўм** атрофида кўшимча маблағлар талаб этилади. Бу эса, ижтимоий суғурта тизимини кўшимча даромадлар манбаи билан таъминлашга зарурат туғдиради.

Шу билан бирга, солиқ сиёсатини такомиллаштириш концепцияси доирасида 2019 йилнинг 1 январидан бошлаб:

жисмоний шахсларнинг даромадларига солинадиган солиқ ставкаси **12 фоиз** миқдорида қатъий белгиланди ҳамда даромадидан тўланадиган **8 фоизлик** суғурта бадали бекор қилинди;

юридик шахслар учун (бюджет муассасалар бундан мустасно) ижтимоий солиқ ставкаси 25 фоиздан **12 фоизгача** камайтирилди.

Шу ўринда айтиб ўтиш лозимки, ижтимоий суғурта тизими тўловлар ставкаларнинг оширилиши ёки кўшимча тўлов турларининг жорий этилиши мамлакатимизда яширин иқтисодиёт даражасини пасайтириш бўйича амалга оширилаётган тадбирларга салбий таъсир кўрсатиши, шунингдек, жисмоний ва юридик шахсларга солиқ юкини пасайтириш бўйича амалга оширилаётган ислохотларга ишончсизлик туғдириши мумкин.

4. Ҳозирги кунда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси аҳолисини ижтимоий ҳимоя қилишни миллий стратегияси концепциясини тасдиқлаш тўғрисида” Фармони лойиҳаси ишлаб чиқилган ҳамда унда таркибий бўлинма сифатида ижтимоий суғурта тизимини ислоҳ қилиш ҳам назарда тутилмоқда.

Юқоридагиларни ҳамда бу борада Халқаро меҳнат ташкилотининг тавсияларини инобатга олган ҳолда қуйидагилар **таклиф этилади:**

Ўзбекистон Республикаси аҳолисини ижтимоий ҳимоя қилишни миллий стратегияси концепцияси тасдиқлангандан сўнг унинг стратегиясини ишлаб чиқиш;

Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш миллий стратегиясидан келиб чиқиб, ҳамда юқорида айтиб ўтилган концептуал масалалар ечимини акс эттирган ҳолда ижтимоий суғурта тизимини ривожлантириш концепциясини ишлаб чиқиш;

“Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили»да амалга оширишга оид давлат дастури”нинг 195-бандида кўзда тутилган Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳасини ишлаб чиқиш муддатини 2022 йилга қолдириш.

Таклифлар юзасидан қарорингизни сўраймиз.

Вазир

Т.Ишметов